

ювання і передачу ЕПМЗ по електронних каналах зв'язку, з вказівкою способів забезпечення цих прав в конкретних ситуаціях;

- відомості про осіб, відповідальних за забезпечення безпеки і прав доступу в системі;
- відомості про осіб, що мають особливі права в даній системі (адміністрування архіву, виконання особливо відповідальних і нештатних процедур), з вказівкою міри їх відповідальності.

Документ повинен бути наданий для ознайомлення всім зацікавленим особам, зокрема всім співробітникам медичної організації при їх підготовці до роботи з ЕМА.

Створення ЕПМЗ може бути виконане медичним співробітником, що має право на створення даного типу ЕПМЗ. При цьому враховується, що права на створення, ведення і підписання ЕПМЗ можуть мати різні співробітники. Зокрема, запис про аналіз створюється лікарем, що лікує, у момент призначення ним цього аналізу, а право ведення цього запису (заповнення результатів аналізу) і її підписання мають співробітники лабораторії.

Доступ до ЕПМЗ для перегляду її в процесі ведення і список осіб, що мають на це право, визначаються самою медичною організацією і можуть бути вказані в «Політиці безпеки». Відповідальність за неправильне використання попередніх відомостей з незавершеної ЕПМЗ покладається на особу, що скористалась даними відомостями.

Паперовий друк непідписної ЕПМЗ у вигляді офіційного медичного документа в системі неприпустимий. Допускається друк технічних копій для перевірки і узгодження.

Медичний працівник ініціює процедуру підписання самостійно.

В процесі підписання заповнюються наступні структурні елементи ЕПМЗ:

- ідентифікатор виконавця ЕПМЗ;
- дата і час підпису ЕПМЗ; дата і час фіксуються незалежно від бажання виконавця по системному годиннику ЕМІС;
- дайджест ЕПМЗ (при застосуванні електронного цифрового підпису з використанням цифрового сертифікату, виданого даному медичному працівникові).

Фактично, під час видалення запису згідно з правами на видалення, запис переводиться в стан застарілих і стає недоступним в системі за винятком підсистеми адміністрування ЕМІС.

Нижче приведені права співробітників на створення, ведення, підписання, доступ, перегляд, друк, копіювання і передачу ЕПМЗ по електронних каналах зв'язку, а також способи забезпечення даних прав.

Права доступу співробітників розділяються на:

- персональні, тобто наданими співробітникові особисто;
- посадові, тобто надані співробітникові відповідно до ним посади (лікар, що лікує, зав. відділенням і ін.);
- ролеві, тобто, що відповідають тій ролі, в якій співробітник виконує свої обов'язки (наприклад, черговий лікар на час чергування має більше прав, ніж лікар відділення; лікар-консультант тільки при проведенні консультації або лікар-лаборант при виконанні дослідження дістає повний доступ до всіх ЕПМЗ пацієнта);
- адміністративні, тобто розширені права доступу, надані спеціальному персоналу, що здійснює адміністрування медичних архівів і ЕПМЗ, що забезпечує безпеку і дозвіл нештатних ситуацій.

За рішенням керівництва медичної організації або етичним міркуванням деякі ЕПМЗ можуть бути закриті від пацієнта. При цьому відповідальність за дотримання конституційних прав пацієнта покладається на керівництво медичної організації.

✎ Підводячи підсумок результатів дослідження, вважаємо, що впровадження ЕПМЗ «Веркана» сприяє суттєвому підвищенню якості та оперативності надання медичної допомоги хворим на ГПМК в умовах ангіоневрологічного відділення ВМКЦ ПР. Інформатизація лікувально-реабілітаційних та профілактичних заходів повинна постійно удосконалюватися у взаємодії з фахівцями з медичних інформаційних технологій та ангіоневрологами, реаніматологами, ангіохерургами, нейрохерургами, кардіологами і іншими медичними фахівцями. Таким чином, проблема ГПМК – це міждисциплінарна проблема, і її вирішення потребує сумісного зусилля лікарів всіх фахів і в цілому всього українського суспільства.

Література.

1. Тещук В.Й. Врахування закордонного досвіду при формуванні механізмів управління системою надання спеціалізованої ангіоневрологічної допомоги жителям Одещини // Актуальні проблеми державного управління (Збірник наукових праць). – 2007. – Випуск 1 (29). – С. 208–214.
2. Тещук В.Й., Кутковець С.Л., Тещук В.В., та інші. Створення механізмів управління системою надання спеціалізованої ангіоневрологічної допомоги жителям Одещини. // Актуальні проблеми державного управління (Збірник наукових праць). – Одеса. – ОРІДУ НАДУ при Президентові України. – В.3 (35). – № 3. – 2008 р. – С. 355–363.
3. Реброва О.Ю. Информатика в ангионеврологии // В кн. «Очерки ангионеврологии». Під ред. члена-кор. РАМН З.А. Суслиної М.: Атмосфера, 2005, с. 346–359;
4. Колчин Р.В., Тещук В.И. Применение математических моделей обработки медицинской диагностической информации в медицинских информационных системах // Актуальні проблеми транспортної медицини (Науковий журнал). № 2(24) – Одеса: 2011, – С. 135–138.
5. Колчин Р.В., Тещук В.И. Електронна карта пацієнта, котрий переніс гостре порушення мозкового кровообігу // Свідectво про раціоналізаторську пропозицію №2 від 13.07.2011 р. Військовий інститут ОНПУ.

УДК 351.71

Олександр Токарчук

АКЦИЗНИЙ ПОДАТОК В СИСТЕМІ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ЕКОНОМІКИ

В статті дається характеристика акцизного податку і висвічується його роль в державному регулюванні економічної діяльності. У статті враховані впливи Податкового кодексу на функціонування акцизного податку.

Ключові слова: акцизний податок, Податковий кодекс, посередні податки, законодавча база, правове регулювання.

© Токарчук О.Й., 2012.

Багатовікова історія існування оподаткування свідчить, що процес їх створення відбувався під впливом численних протиріч, які виникають в суспільстві. Держава має в своєму розпорядженні цілий ряд, де важливе місце посідає акцизний податок.

Законодавча система оподаткування є найбільшою проблемою в Україні. Прийняття Податкового кодексу сприяло суттєвим змінам в податковій системі. Неможливо управляти державою без податкових надходжень, які є неможливо проводити монетарну політику без надійної законодавчої бази. Тому актуальність теми статті визначається рівнем важливості акцизного податку при функціонуванні державного регулювання економіки.

Головною метою застосування акцизного податку повинно бути поліпшення фінансового стану підприємств усіх форм власності. Укріплення національної економіки і пріоритетним напрямом розвитку виробництва.

Проблема податкової системи та акцизного податку є об'єктом пильного дослідження науковців, серед яких слід відмітити: Кучерявенко М.П., Кучерова І.І., Соколовську А.М. та інші [1–3].

Метою статті є аналіз акцизного податку в економічній діяльності, виявлення тенденцій його розвитку, визначення тенденцій удосконалення правового регулювання акцизного податку.

Система оподаткування – це продукт діяльності держави, її важливий атрибут. Кожна держава формує свою систему оподаткування з урахуванням досвіду інших країн, власних національних особливостей, стану економіки, розвитку ринкових відносин, необхідності вирішення конкретних економічних і соціальних завдань [7].

Непрямі податки відіграють значну роль у формуванні доходів держави та податковому регулюванні.

Історично основним видом непрямих податків був акциз, при якому об'єктом оподаткування, як правило, виступала вартість товарів, що мали певну специфічну особливість [8]. Специфічні акцизи є найактивнішими інструментами державного регулювання кількісних параметрів споживання певного переліку товарів, виноробних та горілчанних виробів, контролювання доходів монополістів при виробництві деяких товарів, захисту власних виробників та перерозподілі доходів споживачів при купівлі предметів розкоші (ювелірні вироби, дорогі автомобілі).

Специфічні акцизи в більшості країн мають назву «акцизного податку». Вони включаються в ціну товару й оплачуються покупцями, виробниками або імпортерами товарів. Акцизи характерні для систем ринкового ціноутворення, при якому держава майже не втручається в цей процес.

Ставки акцизного податку, встановлюються у твердих сумах з одиниці товару або у в процентах обороту з реалізації.

Світовий досвід застосування в оподаткуванні специфічних акцизів підтверджує, що треба дуже обережно підходити до визначення ставок акцизних зборів [9]. Високі ставки зумовлюють зростання тіншового обороту, ухилення від оподаткування та появу великої кількості неякісної фальсифікованої продукції. Боротьба з цим явищем не дає позитивних результатів і, що найголовніше, потребує великих затрат із боку держави, які іноді перевищують доходи від акцизного податку.

Є підстави стверджувати, що впровадження акцизного податку потребує продуманих загальнодержавних заходів із контролю за виробництвом та імпортом під-акцизних товарів, встановлення державної монополії

на виробництво деяких із них, підвищення відповідальності за ухилення від оподаткування. Водночас треба зазначити, що в більшості країн світу після проведення податкових реформ у 70–80 роках ХХ століття частка специфічних акцизів у доходах бюджету зменшилася.

Це зумовлено тим, що стали поширюватися універсальні акцизи, збільшилася база оподаткування щодо особистого прибуткового податку, в податкових надходженнях швидкими темпами зростала частка податків на соціальне страхування. Загалом, специфічні акцизи ще довго використовуватимуться в податкових системах.

Акцизний податок – це непрямий податок на окремі товари (продукцію), визначені законом як підакцизні, який включається до ціни цих товарів (продукції).

Регулювання акцизу відбувається згідно з Податковим Кодексом України [9].

Платниками податку є:

1. Особа, яка виробляє підакцизні товари (продукцію) на митній території України, у тому числі з давальницької сировини.

2. Особа – суб'єкт господарювання, яка ввозить під-акцизні товари (продукцію) на митну територію України.

3. Фізична особа – резидент або нерезидент, яка ввозить підакцизні товари (продукцію) на митну територію України в обсягах, що підлягають оподаткуванню, відповідно до митного законодавства.

4. Особа, яка реалізує конфісковані підакцизні товари (продукцію), підакцизні товари (продукцію), визнані безхазайними, підакцизні товари (продукцію), за якими не звернувся власник до кінця терміну зберігання, та підакцизні товари (продукцію), що за правом успадкування чи на інших законних підставах переходять у власність держави, якщо ці товари (продукція) підлягають реалізації (продажу) в установленому законодавством порядку.

5. Особа, яка реалізує або передає у володіння, користування чи розпорядження підакцизні товари (продукцію), що були ввезені на митну територію України із звільненням від оподаткування до закінчення терміну, визначеного законом.

6. Особа, на яку покладається дотримання вимог митних режимів, що передбачають звільнення від оподаткування, у разі порушення таких вимог.

7. Особа, на яку покладається виконання умов щодо цільового використання підакцизних товарів (продукції), на які встановлено ставку податку 0 гривень за 1 літр 100-відсоткового спирту, 0 євро за 1000 кг нафто-продуктів у разі порушення таких умов.

8. Особа, на яку при здійсненні операцій з підакцизними товарами (продукцією), які не підлягають оподаткуванню або звільнюються від оподаткування, покладається виконання умов щодо цільового використання підакцизних товарів (продукції) в разі порушення таких умов.

Об'єктами оподаткування є операції з:

- реалізації вироблених в Україні підакцизних товарів (продукції);
- реалізації (передачі) підакцизних товарів (продукції) з метою власного споживання, промислової переробки, здійснення внесків до статутного капіталу, а також своїм працівникам;
- ввезення підакцизних товарів (продукції) на митну територію України;
- реалізації конфіскованих підакцизних товарів (продукції), підакцизних товарів (продукції), визнаних безхазайними, підакцизних товарів (продукції), за якими не звернувся власник до кінця стро-

ку зберігання, та підакцизних товарів (продукції), що за правом успадкування чи на інших законних підставах переходять у власність держави;

- реалізації або передачі у володіння, користування чи розпорядження підакцизних товарів (продукції), що були ввезені на митну територію України із звільненням від оподаткування до закінчення строку, визначеного законодавством;
- обсяги та вартість втрачених підакцизних товарів (продукції), що перевищують встановлені норми втрат.
- Операціями з підакцизними товарами, які не підлягають оподаткуванню є:
- вивезення (експорт) підакцизних товарів (продукції) платником податку за межі митної території України.
- ввезення на митну територію України раніше експортованих підакцизних товарів (продукції), у яких виявлено недоліки, що перешкоджають реалізації цих товарів на митній території країни імпортера для їх повернення експортеру.

Операціями з підакцизними товарами, які звільняються від оподаткування, є:

- реалізація легкових автомобілів для інвалідів, у тому числі дітей-інвалідів, оплата вартості яких здійснюється за рахунок коштів державного або місцевих бюджетів, коштів фондів загальнообов'язкового державного страхування, а також легкових автомобілів спеціального призначення (швидка медична допомога та для потреб підрозділів центрального органу виконавчої влади з питань надзвичайних ситуацій та у справах захисту населення від наслідків Чорнобильської катастрофи), оплата вартості яких здійснюється за рахунок коштів державного та місцевих бюджетів;
- ввезення підакцизних товарів (продукції) на митну територію України, призначених для офіційного (службового) користування дипломатичними представництвами іноземних держав, консульськими установами іноземних держав та для особистого використання членами дипломатичних представництв іноземних держав, консульських установ іноземних держав, виходячи з принципу взаємності стосовно кожної окремої держави.
- реалізація на митній території України підакцизних товарів (продукції), що були ввезені із звільненням від оподаткування. В цьому разі податок сплачується особами, що реалізують або передають у володіння, користування чи розпорядження такі підакцизні товари (продукцію), не пізніше дати такої реалізації одночасно із сплатою податку на додану вартість за ставками, що діяли на момент подання митної декларації при ввезенні підакцизних товарів (продукції) на митну територію України;
- ввезення підакцизних товарів (продукції) на митну територію України, якщо при цьому згідно із законодавством України не справляється податок на додану вартість у зв'язку з розміщенням товарів (продукції) у митних режимах: транзиту, митного складу, знищення або руйнування, відмови на користь держави, магазину безмитної торгівлі, тимчасового ввезення, переробки на митній території України. У разі порушення умов митних режимів, що передбачають повне або часткове звільнення від оподаткування, особа, відповідальна за дотримання режиму, зобов'язана обчислити та спла-

тити суму податкового зобов'язання. У разі, коли в зазначених випадках митним законодавством України передбачається вимога щодо здійснення заходів гарантування, така вимога встановлюється і для цілей акцизного податку. Податок справляється, якщо в подальшому щодо таких товарів (продукції) виникають зобов'язання зі сплати податку на додану вартість;

- безоплатна передача для знищення підакцизних товарів (продукції), конфіскованих за рішенням суду та таких, що перейшли у власність держави внаслідок відмови власника, якщо вони не підлягають реалізації (продажу) в установленому законодавством порядку;
- реалізація підакцизних товарів (продукції), крім нафтопродуктів, вироблених на митній території України, що використовуються як сировина для виробництва підакцизних товарів (продукції);
- ввезення на митну територію України підакцизних товарів (продукції), що використовуються як сировина для виробництва підакцизних товарів (продукції), за умови пред'явлення органу державної митної служби ліцензії на право виробництва (крім виробництва нафтопродуктів);
- ввезення фізичними особами на митну територію України підакцизних товарів (продукції) в обсягах, що не перевищують норм безмитного ввезення, встановлених законом;
- реалізація безпосередньо вітчизняними виробниками алкогольних напоїв і тютюнових виробів магазинам безмитної торгівлі. Підставою для звільнення від сплати податку продукції, яка призначена для реалізації магазинами безмитної торгівлі, є належно оформлена митна декларація, що оформляється під час відвантаження продукції від такого виробника;
- ввезення на митну територію України підакцизних товарів (продукції) (крім алкогольних напоїв і тютюнових виробів) як міжнародної технічної допомоги, яка надається відповідно до міжнародних договорів України, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, або як гуманітарної допомоги, наданої згідно з нормами Закону України «Про гуманітарну допомогу»;
- ввезення акредитованими державними випробувальними лабораторіями та/або суб'єктами господакування, які мають ліцензії на виробництво тютюнових виробів, еталонних (моніторингових) чи тестових зразків тютюнових виробів (не призначених для продажу в роздріб) для проведення досліджень чи випробувань;
- реалізація скрапленого газу на спеціалізованих аукціонах для потреб населення у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України.

Акцизний податок обчислюється:

- а) за ставками у процентах до обороту з продажу:
 - товарів, що вироблені на митній території України, – виходячи з їх вартості, за встановленими виробником максимальними роздрібними цінами на товари, які він виробляє, без податку на додану вартість та акцизного податку;
 - товарів, що імпортуються на митну територію України, – виходячи з їх вартості, за встановленими імпортером максимальними роздрібними цінами на товари, які він імпортує, без податку на додану вартість та акцизного податку (але не менше митної вартості таких товарів з урахуванням

сум ввізного мита без податку на додану вартість та акцизного податку);

б) у твердих сумах з одиниці реалізованого товару (продукції);

в) одночасно за ставками у процентах до обороту з продажу та у твердих сумах з одиниці реалізованого товару (продукції).

На даний час більшість підакцизних товарів оподатковуються за ставками у твердих сумах з одиниці реалізованого товару. Ставка у відсотках до обороту в чистому вигляді не застосовується. Для тютюнових виробів встановлено змішану систему оподаткування. Тобто з такої продукції податок справляється одночасно у відсотках до обороту з реалізації та у твердих сумах з одиниці реалізованого товару.

Датою виникнення податкових зобов'язань з продажу підакцизних товарів (продукції) вважається дата, яка припадає на податковий період, протягом якого відбувається будь-яка з подій, що настала раніше:

- або дата зарахування коштів від покупця (замовника) на банківський рахунок платника акцизного податку як оплата товарів (продукції), що продаються, а у разі продажу товарів (продукції) за готівкові кошти – дата їх оприбуткування в касі платника акцизного податку, за відсутності такої – дата інкасації готівкових коштів у банківській установі, яка обслуговує платника акцизного податку;
- або дата відвантаження (передачі) товарів (продукції).

Суми акцизного податку з ввезених на територію України товарів зараховуються до державного бюджету, а з товарів, вироблених в Україні, – до місцевого бюджету за місцем їх виробництва і державного бюджету у співвідношеннях, установлених Верховною Радою України.

Акцизний податок не справляється при реалізації підакцизних товарів (продукції) на експорт за іноземну валюту.

Покращення рівня виконання доходів від акцизного податку, перш за все, зумовлено підвищенням ставок акцизного податку у минулому році на спирт етиловий, горілку та лікєро-горілчані напої, тютюнові вироби, вина та коньяк, а також ростом виробництва всіх груп підакцизних товарів. Зокрема, зростанням обсягів виробництва підакцизної продукції на нафтопереробних підприємствах – у грудні, порівняно з попереднім місяцем, зафіксовано зростання обсягів продукції на 18%.

За оперативними даними Державного казначейства України у 2009 році до бюджету надійшло:

- акцизного податку із вироблених в Україні товарів – 17,6 млрд грн проти 10,1 млрд грн у 2008 році;
- акцизного податку із ввезених на територію України товарів – 3,7 млрд. грн проти 2,6 млрд грн у 2008 році.

Створення ефективної системи акцизних податків з використанням економічно обґрунтованого рівня і структури ставок.

Специфіка акцизного податку передбачає поступове збільшення ставок на алкогольні напої та тютюнові вироби з метою створення регулюючого впливу на ціноутворення на ринку товарів, шкідливих для здоров'я, з метою зменшення їх обсягу споживання.

Поступове збільшення частки акцизу в ціні реалізованих підакцизних товарів шляхом підвищення ставок акцизного податку на лікєро-горілчані, тютюнові вироби тощо, а також встановлення і поступове збільшення мінімального податкового зобов'язання із сплати ак-

цизного податку в твердій сумі з одиниці реалізованої продукції.

Метою запровадження мінімального акцизного податкового зобов'язання є створення економічних умов для недопущення зниження цін на тютюнові та алкогольні вироби.

Передбачене підвищення ставок акцизного податку на лікєро-горілчані напої та тютюнові вироби, а також мінімального акцизного податкового зобов'язання сприятиме збільшенню частки акцизу в ціні реалізованих підакцизних товарів на 0,4 – 2% щорічно.

Збільшення частки акцизного податку в доходній частині бюджету та посилення його регулюючого впливу на ціноутворення на ринку товарів, шкідливих для здоров'я населення, з метою зменшення їх обсягу споживання.

Прогнозоване збільшення частки акцизу в ціні лікєро-горілчанних напоїв та тютюнових виробів посилить регулюючий вплив на ціноутворення на ринку товарів, шкідливих для здоров'я населення, з метою зменшення їх обсягу споживання.

Поряд з тим, зазначені поправки забезпечать збільшення надходжень до бюджету від сплати акцизного податку.

Поступове запровадження акцизних складів для окремих видів товарів.

Зазначену вимогу враховано наданням конкретного визначення акцизного складу, як приміщення на обмеженій території, в якій розпорядником акцизного складу під час здійснення господарської діяльності виробляються, зберігаються, одержуються чи видаються алкогольні напої, та дано визначення розпорядника акцизного складу – суб'єкту господарювання, який одержав ліцензію на право виробництва спирту етилового та алкогольних напоїв.

☞ Виділення непрямих податків в особливу групу податків на споживання, є те, що всі вони спрямовані на кінцеве споживання і несуть фіскальне навантаження. Ці особливості мають суттєве значення при вирішенні питань формування податкової системи в будь-якій країні.

Трансформація податкових систем європейських країн відбувається під впливом податкової гармонізації. Проявом загальної податкової політики ЄС є Директиви, які визначають процес уніфікації національних податкових систем за складом, структурою, механізмом справляння податків.

Діюча податкова система України орієнтована на надходження, насамперед, від непрямих податків. Поєднання прямих та непрямих податків – характерна риса податкових систем сучасних держав. За рахунок їх оптимальної структури значною мірою може бути розв'язане те глибоке протиріччя цільових установок, що стоять перед податковою системою.

Покращення рівня виконання доходів від акцизного податку, перш за все, зумовлено підвищенням ставок акцизного податку у минулому році на спирт етиловий, горілку та лікєро-горілчані напої, тютюнові вироби, вина та коньяк, а також ростом виробництва всіх груп підакцизних товарів.

Література.

9. Кучерявенко Н.П. Налоговое право: Учебник. – Харьков: Легас, 2001.
10. Кучеров И.И. Нологовое право России: Курс лекций. – М., 2001.
11. Соколовська А.М. Податкова система держави: теорія і практика становлення. – К.: Знання – Прес, 2004.

12. Хозяйственное право. Х. Юринком Интер, 2002, с. 201.

13. Державне управління фінансовою діяльністю. ОКФА, 2000, с. 37.

14. Державне управління фінансовою діяльністю. ОКФА, 2000, с. 52.

15. Данілов О. Д., Фліссак Н. П. Податки в Україні: Учебний посібник. – К.: УкрІНТЕІ, 2003.

16. Буряковский В.В., Кармазин Б.Я., Каламбед С.В.,: Налоги. – Днепропетровск: Пороги, 1998. – 117 с.

17. Рамкова конвенція Всесвітньої організації охорони здоров'я із боротьби проти тютюну від 21.05 2003: Урядовий портал: Нормативно-правові акти – <http://kmi.gov.ua>. – Податковий Кодекс України // Урядовий портал: – <http://rada.gov.ua>.

18. Податковий Кодекс України // Урядовий портал: – <http://rada.gov.ua>.

⇨ Джерельна база визначеної проблеми включає, по-перше, дослідження та публікації, які розкривають сутність якості загалом та якості надання медичних послуг зокрема; роботи науковців та практиків, в яких розкриваються особливості розробки і впровадження стандарту медичної послуги в закладах охорони здоров'я: Галієнко Л.І. [2], Гаман П. І. [3], Карамішев Д. В. [4], Кочубей А. [5], Лемішко О [6], Мачуга Н. З. [7], Надюк З.О. [8], Сміянов В. А. [9], Степаненко А. [10], Шатковський Я. [11], Шевченко М. В. [12], Ярош Н. [14] та інші.

⇨ Стандарт медичної послуги передбачає як теоретичну складову (зокрема, застосування відповідних концептуальних положень, теоретичних напрацювань в її розробці, реалізації, модернізації, тощо), так і практичну, а саме – організацію стадій його розробки і впровадження. На сьогодні актуалізується проблема дослідження організаційних аспектів впровадження стандарту, так як від вичерпності їх розгляду залежить ефективність прикладного застосування зазначеного стандарту на практиці.

⇨ Структурні елементи системи управління якістю визначають ті вимоги до організаційно-виробничої діяльності (процесів та процедур), які характеризують якість вихідного продукту/послуги з огляду на його/її споживача. Якість послуги визначається рівнем задоволеності потреби пацієнта. Часто очевидними характеристиками послуги, що визначають її якість, є: тривалість результату; зрозумілість результату; застосовність результату (де документ приймають, у яких випадках він має ефект). Якість послуги в значній частині визначається законодавством, але при одержанні консультації, лікуванні, на якість послуги сильний вплив має заклад охорони здоров'я. Якість послуги, наприклад, визначається якістю приміщення, харчування й ін., що передбачено стандартом послуги. Стандарт послуги – це система вимог до послуги в інтересах її споживача, що включає характеристики процесу, форми, змісту і результату надання даної послуги, що прийнята у вигляді нормативного акта у встановленому порядку.

Процес розробки і впровадження стандарту медичної послуги можна представити як такий, що складається зі стадій, як-от:

- організаційна підготовка;
- збір інформації;
- дослідження;
- розробка проекту стандарту;
- апробація проекту стандарту;
- обговорення й експертиза проекту стандарту;
- затвердження стандарту;
- впровадження стандарту;
- моніторинг виконання і перегляд стандарту.

При розробці стандартів медичних послуг можуть поєднуватися загальні положення частин «Інформування», «Обслуговування» і «Забезпечення якості» типової структури стандарту і виділятися в окремий документ, який називається «Стандарт медичного обслуговування».

Стандарти обслуговування можуть пілотно розроблятися і проходити апробацію за відповідною методикою незалежно від стандартів послуг. Упровадження стандарту обслуговування відбувається одночасно зі стандартом послуги.

Стандарт послуги повинний: а) містити в собі розділи, які фактично складають зміст стандарту обслуговування; або б) містити посилання на стандарт обслуговування з указівкою правил застосування.

УДК 364.69

Людмила Хаїт

ОРГАНІЗАЦІЯ РОЗРОБКИ І ВПРОВАДЖЕННЯ СТАНДАРТУ МЕДИЧНОЇ ПОСЛУГИ

У статті обґрунтовується необхідність покращення якості надання медичної послуги шляхом її стандартизації. Розглядаються стадії організації розробки і запровадження стандарту медичної послуги: організаційна підготовка; збір інформації; дослідження; розробка проекту стандарту; апробація проекту стандарту; обговорення й експертиза проекту стандарту; затвердження стандарту; впровадження стандарту; моніторинг виконання і перегляд стандарту.

Ключові слова: медична послуга, якість надання медичних послуг, стандартизація, стандарт медичної послуги, паспорт послуги.

Постановка проблеми

⇨ Стандартизація діяльності в медичних та профілактичних закладах є значним внеском у вирішення питань удосконалення управління галузі охорони здоров'я, аналізу, оцінювання, розробки та впровадження дієвих заходів та механізмів підвищення якості медичних послуг, фінансового забезпечення закладів охорони здоров'я тощо. В ринкових умовах функціонування галузі, формування ринку надання медичних послуг, все більшого поширення набувають системи управління якістю (СУЯ) надання медичних послуг, які є широкоживимими в зарубіжній практиці, але в Україні лише починають формуватися. На сьогодні суттєвого значення набувають різноманітні методи оцінки та застосування моделей управління якістю надання медичних послуг закладами охорони здоров'я. З огляду на зазначене, актуальною є проблема організації процедур розробки та стадій запровадження стандарту медичної послуги.

Мета

⇨ Дослідити стадії організації розробки і запровадження стандарту медичної послуги.

© Хаїт Л.Б., 2012.